

**Семінарське заняття №3.**  
**Тема: Соціальні інститути суспільства.**

**План**

1. Поняття, типи і значення соціальних інститутів в життєдіяльності суспільства.
2. Умови успішного функціонування соціальних інститутів.
3. Особливості функціонування основних соціальних інститутів сучасного суспільства.

**Мета заняття:** визначити зміст понять «соціальний інститут», «інституціоналізація», «соціальна організація»; розглянути основні види і функції соціальних інститутів та охарактеризувати умови їх успішного функціонування; з'ясувати значення та особливості функціонування основних соціальних інститутів сучасного українського суспільства (інститут освіти, сім'ї, права, релігії, економічний інститут та інші).

**Література**

**Базова:**

1. Соціологія /За ред. В. Г. Городяненка. – К.: Академія, 2008, с. 187-197; 298-302; 372-380, 403-407
2. Юрій М. Ф. Соціологія. – К.: Дакор, 2004, с.148-152; 406-419; 445-455
3. Соціологія /За ред. В. М. Пічі. – Львів: «Новий Світ - 2000», 2004, с. 88-93

**Допоміжна:**

1. Соціологія: Наочний посібник для студентів кооперативних технікумів і коледжів /Укл.: Сіробаба Л. А. – К.: НМЦ «Укоопосвіта», 2010, с. 63-76.
2. Практикум з соціології /За ред. В. М. Пічі. – Львів: «Новий Світ- 2000», 2004, с. 92-112.
3. Ліна Малиш. Рівень недовіри українців до інститутів та посадовців //Соціологія: теорія, методи, маркетинг. – 2012. - № 2. – с. 35-53.
4. <http://www.spss.com/>.
5. <http://www.sau.kiev.ua>.

**Ключові поняття:** соціальний інститут, інституціоналізація, соціальна організація, субкультура.

**Рекомендовані реферати**

1. Проблеми дисфункціонування соціальних інститутів сучасного українського суспільства.
2. Роль соціального інституту права у громадянському суспільстві.
3. Релігія як соціальний інститут.
4. Сімейні відносини та демографічна політика на сучасному етапі розвитку суспільства.
5. Освіта як соціальний інститут.
6. Трансформація системи соціальних інститутів в сучасній Україні.

### Питання для актуалізації пізнавальної діяльності студентів

1. Чому поняття «соціальний інститут» посідає одне з центральних місць у соціології?
2. Розкрийте зміст поняття «соціальний інститут» та охарактеризуйте його основні типи.
3. Охарактеризуйте основні ознаки соціального інституту.
4. В чому полягає сутність структури та механізму функціонування соціальних інститутів?
5. Які можна визначити умови виникнення і становлення соціальних інститутів?
6. Визначте та охарактеризуйте умови успішного функціонування соціальних інститутів.
7. У чому полягають основні функції сучасних соціальних інститутів в Україні? Визначте причини їхнього дисфункціонування.
8. Продемонструйте багатозначність терміна «соціальна організація».
9. У чому полягає відмінність між соціальним інститутом і соціальною організацією?
10. Охарактеризуйте формальні та неформальні соціальні організації.
11. Проаналізуйте зміни, які відбулися з інститутом сім'ї протягом ХХ ст.
12. Охарактеризуйте освіту як соціальний інститут та визначте її роль у розвитку суспільства.
13. Напишіть автобіографію і проаналізуйте її з наступних точок зору:
  - в полі дії яких соціальних інститутів Ви перебували від народження?
  - в чому виявляється їхній вплив на Вас? Якщо мав місце суперечливий характер, то в чому це виявилось і як долалися ці конфлікти?

### Методичні рекомендації

При відповіді на **перше питання**, потрібно розкрити зміст поняття «соціальний інститут» та звернути увагу на роль соціальних інститутів в життєдіяльності суспільства.

З'ясувавши сутність поняття «соціальний інститут», необхідно перейти до розгляду типів соціальних інститутів та їх основних функцій. При цьому потрібно відмітити, що виникнення соціальних інститутів викликано соціальними потребами людей. Тому слід з'ясувати зміст поняття «потреба».

Важливим моментом розкриття сутності соціальних інститутів є інституціоналізація.

Розкриваючи зміст **другого питання**, потрібно визначити та проаналізувати умови успішного функціонування соціальних інститутів, слід звернути увагу на наявність соціальних норм, які регулюють поведінку людей, інтеграцію інституту в соціальну систему суспільства, можливість здійснювати соціальний контроль та наявність матеріальних засобів та умов для підтримки діяльності інституту.

При аналізі **третього питання**, необхідно проаналізувати особливості функціонування основних соціальних інститутів сучасного українського суспільства (інститут освіти, сім'ї, права, релігії, економічний, інститут

засобів масової інформації та інші). Слід звернути увагу на ознаки дисфункції соціальних інститутів та показати, що у сучасному українському суспільстві, яке переживає трансформацію, простежуються типові риси інституціональної кризи.